

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **L. Q.**, zast. advokátkou Mgr. Lilianou Vochalovou, se sídlem AK nám. I. P. Pavlova 3, Praha, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 8. 2004, č. j. 55 Az 725/2003 – 32,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnost.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 6. 6. 2003, č. j. OAM-4473/VL-10-ZA-04-2002, nebyl stěžovatelce udělen azyl v České republice z důvodů nesplnění podmínek uvedených v ustanoveních § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a zároveň bylo žalovaným rozhodnuto podle § 28 zákona o azylu, že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Proti tomuto rozhodnutí podala stěžovatelka žalobu ke Krajskému soudu v Brně, který ji jako nedůvodnou zamítl. Rozsudek uvedeného soudu je nyní napadán kasační stížností, ve které stěžovatelka uplatňuje důvody podle § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.). Namítá, že se krajský soud nezabýval tím, zda správní orgán vycházel ze spolehlivě zjištěného stavu věci a nezkoumal, zda nejsou dány důvody dle § 14 zákona o azylu. Správní orgán rozhodl pouze na základě výpovědi stěžovatelky, sám skutečný stav však nezjišťoval, neshromáždil žádné důkazy,

kteřé by napomohly k řádnému posouzení celé záležitosti. Správní orgán podřadil důvody, které stěžovatelka uvedla pod důvody ekonomické, podstata žádosti však nespočívá v nich, ale v nedostatečném zaručení základních lidských práv. Krajský soud se nezabýval tím a v rozsudku neuvedl, zda správní uvážení nepřekročilo meze zákona a zda jej správní orgán nevyložil příliš úzce. Stěžovatelka tvrdí, že v jejím případě jsou dány důvody zvláštního zřetele hodné pro udělení azylu z humanitárního důvodu dle § 14 zákona o azylu. Stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný v písemném vyjádření popřel oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí o azylu, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. V případě stěžovatelky se správní orgán zabýval i důvody dle § 14 zákona o azylu, žádný důvod však nebyl zjištěn. Sociální potíže, které jsou způsobeny obecně špatnou situací v zemi původu ani problémy se splácením dluhu nelze považovat za důvod zvláštního zřetele hodný k využití § 14 zákona o azylu. Kasační stížnost navrhuje zamítnout.

Nejvyšší správní soud posoudil v první řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Brně v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Skutková podstata, z níž správní orgán vycházel v napadeném rozhodnutí, je se spisy v rozporu, pokud skutkový materiál, jinak dostačující k učiněnému správnímu skutkovému závěru, ve spisu obsažený, vede k jiným skutkovým závěrům, než jaký učinil rozhodující orgán. Skutková podstata nemá oporu ve spisech, chybí-li ve spisech podklad pro skutkový závěr učiněný rozhodujícím orgánem, resp. je nedostačující k učinění správního skutkového závěru. Takové vady řízení však nebyly zjištěny.

Stěžovatelka napadá rozhodnutí soudu prvního stupně z důvodu vady řízení spočívající v tom, že v řízení předcházejícím vydání rozhodnutí žalovaného byla porušena ust. § 3 odst. 4 a § 46 správního řádu, aniž však specifikuje, v čem konkrétně správní orgán pochybil, které skutečnosti nebyly brány v potaz, kterými důkazy se žalovaný nezabýval ani v jakém směru měl žalovaný další důkazy předkládat.

Ze spisového materiálu bylo zjištěno, že stěžovatelka podala dne 27. 9. 2002 žádost o udělení azylu, v níž uvedla, že vlast opustila v červnu 2002 z ekonomických důvodů; zemřela jí matka a musela se starat o starého otce, neměla žádné zaměstnání a nemohla se uživit, proto odjela do jiné země. V pohovoru vedeném dne 11. 12. 2002 na žádost stěžovatelky za přítomnosti tlumočnicka v čínském jazyce sdělila, že matka si půjčila peníze a když zemřela, věřitelé požadovali peníze po ní a vyhrožovali jí. Na jejich chování si nikde nestěžovala. Rozhodla se opustit vlast, vydělat si peníze a dluh vrátit. V případě návratu zpět se obává vymahačů dluhu.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pocítuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoli surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle ustanovení § 12 cit. zákona jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, případně neuvádí jen důvody ekonomické. V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou zamítne. Nedojde-li k zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné ve lhůtě třiceti dnů od zahájení správního řízení, vydá rozhodnutí dle ustanovení § 12 s dalšími akcesorickými výroky. To ovšem neznamená a ze žádného ustanovení zákona tak nelze dovodit, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. V daném případě, kdy stěžovatelka žádost o udělení azylu odůvodnila ekonomickou situací a obavami z jednání osob kvůli nesplacenému dluhu, aniž by jakkoli zmiňovala své pronásledování za uplatňování politických práv, případně hrozbu pronásledování z důvodů rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů ve státě, jehož je občanem, žalovaný nepochybil v právním posouzení, v jehož důsledku nebyl azyl udělen. Správní orgán se důsledně zabýval situací stěžovatelky, když vycházel z jejich vlastních tvrzení a výpovědí, stejně tak se podrobně zabýval situací v zemi původu.

Dle § 14 zákona o azylu jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu. Jak vyplynulo ze správního spisu, žalovaný rovněž zkoumal, zda v případě stěžovatelky nebyly dány důvody pro udělení humanitárního azylu a dospěl k závěru, že tomu tak není. Udělení humanitárního azylu je postaveno na volné úvaze příslušného správního orgánu a rozhodnutí o něm přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu. V otázkách přezkumu správního rozhodnutí, které je ovládáno zásadami správního uvážení, se judikatura obecných soudů ustálila na názoru, že zákon vytváří kritéria podle nichž, a v jejichž rámci, se může uskutečnit volba, včetně výběru a zjišťování těch skutečností konkrétního případu, které nejsou správní normou předpokládány, ale uvážením správního orgánu jsou uznány za potřebné pro volbu jeho rozhodnutí. Samotné správní

rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování, a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry.

Protože správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatelky, tak i stav v její zemi, a pokud z nich sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, nevybočil z mezí správního uvážení, zejména, když stěžovatelka ve správním řízení ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu sama neuváděla. Přesvědčení stěžovatelky, že v žádosti jí uváděné důvody, a to důvody ekonomické, spadají do kategorie důvodů zvláštního zřetele hodných je třeba korigovat v tom ohledu, že jde o tzv. neurčitý právní pojem, jehož definování v právním předpise pro jeho povahu samu není vhodné, ba dokonce ani možné, a proto se zjištění důvodů zvláštního zřetele hodných odvíjí od hodnocení okolností konkrétního případu, z nichž pak příslušný orgán učiní závěr, zda tyto důvody existují. To, že samotný výklad právní normy provedený stěžovatelkou je odlišný od interpretace správního orgánu či obecného soudu, nezakládá porušení práva. Podle ustanovení § 14 zákona o azylu na jeho udělení není právní nárok a jeho neudělení nezakládá nezákonnost ani porušení mezinárodněprávních závazků České republiky. Tvrdí-li stěžovatelka, že důvody pro udělení azylu dle § 14 je nutno spatřovat v tvrzeném porušování lidských práv v České republice, aniž je však jakkoli konkretizuje, činí tak až po vydání rozhodnutí poprvé v kasační stížnosti. Soud proto k těmto skutečnostem ve smyslu ust. § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlédl. Přesto je třeba připomenout výlučně ekonomické důvody, jež byly po celou dobu správního řízení tvrzeny; v tomto světle se pak nová argumentace jeví účelovou.

Z rozsudku soudu napadeného kasační stížností je zřejmé, že se soud řádně zabýval námitkami stěžovatelky uplatněnými v žalobě a své rozhodnutí řádně odůvodnil. Poučovací povinnost žalovaného v řízení o udělení azylu nemá představovat návod, jak azyl získat, tedy prezentaci důvodů, pro které je obvykle azyl poskytován. Na druhé straně správní řízení nesmí znemožnit žadateli o azyl sdělit všechny okolnosti, které sám považuje pro udělení azylu za významné. To bylo ze strany žalovaného dodrženo a stěžovatelka nebyla ve vypovězení důvodů, které ji k podání žádosti o azyl vedly, nikterak omezována, měla možnost se k podkladům pro rozhodnutí vyjádřit a navrhnout jejich doplnění, ničeho však nenavrhovala. Postup žalovaného byl tak naprosto korektní a jako takový jej soud 1. stupně i vyhodnotil.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí žalovaného je dostatečně srozumitelným a přesvědčivým způsobem odůvodněno, pro stěžovatelku z něj zcela jasně vyplývá, z jakých skutečností správní orgán a následně i soud vycházel a jakými právními úvahami se při rozhodování řídil. Stěžovatelka byla v protokolu o pohovoru řádně seznámena s podklady pro rozhodnutí, přičemž mohla navrhnout doplnění důkazů z nichž správní orgán vycházel, o doplnění nežádala, ani neuvedla žádné skutečnosti, které by mohly být důvodné pro odlišné posouzení situace, než učinil žalovaný, a to zejména ve vztahu k její osobě a možnému pronásledování. Ze správního spisu je zcela zřejmé, že správní orgán provedl v řízení úplné dokazování, je z něj zřejmé, z jakých důkazních prostředků správní orgán při svém rozhodování vycházel. Důkazní prostředky byly řádně zhodnoceny a provedené dokazování vyústilo v řádně zjištěný skutkový stav, z něhož správní orgán při svém rozhodování o tom, zda jsou zde důvody pro udělení azylu dle § 12, § 13 odst. 1 a odst. 2 a § 14 vycházel.

Ze zpráv o stavu dodržování lidských práv v Čínské lidové republice, jimiž se žalovaný ve svém rozhodnutí podrobně zabýval, nevyplynuly důvody zakládající překážku vycestování dle § 91 zákona o azylu, spočívající zejména v tom, že by stěžovatelka byla nucena vycestovat do státu, v němž by byl ohrožen její život nebo svoboda z důvodu její rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení nebo do státu, kde jí hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu nebo kde je její život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o její vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti a nebo by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

Nejvyšší správní soud neshledal námitky uplatněné stěžovatelkou v kasační stížnosti důvodnými, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se nepřiznává náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 4. dubna 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu